

Trafiken i praktiken Åk 4-5

Hitta den röda tråden i ditt trafikarbete

Det är viktigt att trafikundervisningen löper som en röd tråd genom grundskolan. För att trafiksäkerhetsarbetet ska ge någon effekt så bör det finnas med som ett inslag i vardagen. Vi är medvetna om att det inte är lätt att hitta ett bra sätt att få in det naturligt i undervisningen, så därför ger vi här några tips på hur ni kan använda trafiken som ett tema i vardagen. Kanske som ett avsnitt i något ämne eller som värderingsövningar och intressanta diskussionsunderlag.

Trafiken är något som alltid är närvarande i elevernas vardag, därför kan du som pedagog alltid starta vid elevernas egna upplevelser. Det kan förankra de kunskaper som ni ändå arbetar med i skolan och vara ett tillfälle för eleverna att ha inflytande över sin egen situation.

Förutsättningar för elever i åk 4-5

Barn under 12 år är ännu inte mogna att cykla själva i trafiken. Men i den här åldern så används förhoppningsvis cykeln flitigt ändå.

Det är nu mycket viktigt att återkomma till det viktiga hjälmanvändandet och att hitta glädjen i att använda sin cykel. Eleverna bör också veta vilket ansvar de har som cyklister, både mot sig själva och mot andra.

Eleverna kan med stöd av pedagoger och föräldrar se över sin trafiksituation.

Praktiska övningar

Närmiljö

Kartkunskap

Eleverna kan rita skriva och fotografera sin väg till skolan. Träningen att avbilda verkligheten kan börja med något mindre, som att t.ex. avbilda sitt rum. Gör sedan en väginventering och markera ställen som eleverna upplever som farliga eller platser som kräver mer uppmärksamhet. Finns det alternativa vägar som är mindre farliga?

Titta även på vilken trafik som sker runt skolan. Är det mycket trafik på morgonen och eftermiddagen när eleverna lämnas och hämtas? Går det mycket transporter till skolan? Är det ett problem under skoldagen? Hur skulle problemen kunna lösas? Ta gärna kontakt med trafikingenjören på Tekniska förvaltningen med konkreta förslag och idéer.

Hållbart resande

Gör en egen resebarometer kring elevernas resande, till/från skolan och sina fritidsaktiviteter. Åskådliggör t.ex. med ett träd som sedan kläs med löv i olika färger beroende på transportsätt. Bil kan t ex ha svarta löv, och då bör trädet få så få svarta löv som möjligt. Diskutera med barnen om för- och nackdelar med olika sätt att resa. Länkar till exempel på olika värderingsövningar hittar du längst bak under rubriken "Bra länkar".

Vandrande skolbuss

Barn ska inte vara utan vuxenstöd i trafiken före tolv års ålder. Uppmuntra gärna föräldrarna att samarbeta genom vandrande skolbuss. Ta upp det på föräldramöten, de kanske redan har en startad "buss" sedan tidigare skolår.

Trafikkunskap

Det är olika lagar och regler i trafiken beroende på hur du tar dig fram. Ta fram en **plansch** med trafikmärken. Markera med olika färger de trafikmärken som endast gäller gående, cyklister eller bilförare. Fundera på varför det är så. Varför behövs de trafikmärken egentligen, är det inte bara sunt förnuft hur man beter sig i trafiken? Låt eleverna diskutera i mindre grupper. Låt varje grupp presentera sina tankar. Gör en punktlista och enas om de fem viktigaste skälen till trafikmärken och trafikregler.

Låt även eleverna ta reda på vilka regler som gäller dem. De kan gärna göra kluriga uppgifter till varandra, kanske teater eller spännande cykelbanor till de yngre eleverna, där de "äldre" eleverna informerar och hjälper de yngre med regler och skyltkunskap.

Säker cykel

40% av alla cykelolyckor beror på tekniskt fel på cykeln. Att påminna hemmet om en årlig cykelcheck samt att genomföra en enkel cykelkontroll är en bra aktivitet. Skönt att veta att elevernas cyklar fungerar vid nästa utflykt. En bra checklista finns på www.orebro.se/hallbarutvecklingiskolan. Där kan du även beställa säker cykel-dekal.

Visa hjälmens funktion genom demonstration med minihjälm och ägg. Kan lånas via Teknik- och miljöpedagogerna. Åtta av tio allvarliga skullskador undviks med cykelhjälm.

Ni kan även ladda hem arbetsmaterialet "Huvudsaken" som NTF gett ut. (Som länk till PDF på www.orebro.se/hallbarutvecklingiskolan)

Inspirera eleverna att ha roligt på sina cyklar genom att utmana dem med cykelbanor, terrängcykling, cykelcirkus, cykeltema på elevens val eller bara lägga in trevliga cykelrundor som 30 min rörelse/dag.

Trafik i vardagen

Vid cykelutflykter pratar ni igenom resvägen innan. Tittar på karta och diskuterar var det är extra viktigt att vara uppmärksam. Påminn om viken sida man cyklar på samt att det är viktigt att göra

tecken för svängar och stopp. Ta tillfället i akt att stanna och prata om trafikregler vid särskilt lämpliga platser.

Eleverna kan gärna själva fundera över lämplig rutt, gärna med några sevärdheter som eleverna berättar om.

Skapa en rutin för hjälmanvändning och konsekvens av att inte ha hjälm med sig. Eleven får stanna kvar i annan klass samt att hemmet meddelas detta.

Vid resa med buss skall bälte användas om sådana finns. Fråga chauffören vad som gäller.

Trafiken i skolämnen

Ma:

- Procent/Tabeller /Diagram: t.ex. bilarnas färger, kön på föraren, cyklisterna med eller utan cykelhjälm.

Bild:

- Beskriva en vägs skylt för en kompis som inte ser. Kompisen ska försöka rita efter beskrivningen.

Eng:

- Beskriva vägen mellan två punkter. Kompisen ska kunna hitta till målet, gärna med hjälp av en karta av närmiljön.
- Beskriva vägen till skolan. Hur går eleven? Vad ser eleven?
- Förklara på engelska hur man bäst går över en gata.

Idrott och hälsa:

- Arrangera en cykelbana på skolgården/närområdet, som går att använda i idrotten men även till 30 min rörelse. Eleverna får gärna skapa en lämplig bana själva.
- Hur främjar cyklingen hälsan?
- Hur tar eleverna ansvar för sin hälsa? Belys vardagsmotionens betydelse.

Bi:

- Människokroppens uppbyggnad och funktion. (Titta gärna på filmen "Wall-E") Vad händer med oss människor om vi inte rör oss alls?
- Vad är goda vanor för hälsan?

Te:

- Uppfinningen hjulet. Hur hade vår värld sett ut om inte hjulet blivit uppfunnet?

Sv:

- Eleverna ska beskriva sin skolväg målade. Klassen får sedan gissa vems skolväg som beskrivs.

Sl:

- Göra fina trafikmärken som kan användas när eleverna själva skapar cykelbanor.

Temaarbete

Storyline: Familjen Bilgren, berättelsen om familjen Bilgren riktar sig till årskurs 4-6. Där får eleverna försöka att ge familjen alternativ till bilen, genom att sätta sig in i familjens situation och öka sin kunskap om vilka aspekter inom miljö, hälsa och ekonomi som ett förändrat transportsätt medför. Eleverna får bland annat skapa övningar för att familjen ska bli säkra cyklister. Här ges även tillfälle att fundera över sina egna resvanor.

I Storyline ges möjlighet att bland annat arbeta med:

- Ett praktiskt arbetssätt
- Samarbete och kompromisser
- Hur det egna handlande påverkar vår miljö och andra människor
- Budskap i bilder och texter samt muntlig framställan
- Hur man beskriver en person
- Miljöfrågor
- Hälsfrågor
- Samhällets ansvar för transporter, trafik och miljö
- Matematik
- Grammatik

Använd materialet som inspiration i ert arbete. Plocka delar som passar ert arbetssätt, eller använd konceptet rakt av. Teknik- och miljöpedagogerna på Tekniska förvaltningen kommer gärna och handleder er i ert arbete.

Bra länkar

www.skolverket.se

BRUK är ett verktyg för självskattning av kvaliteten i samtliga läroplansstyrda verksamhetsformer. Självskattningen görs med hjälp av indikatorer som är framtagna med utgångspunkt i nationella styrdokument. Sex kriterier är uppsatta inom trafikområdet, det finns även en självskattningsblankett.

www.trafikverket.se

gå ner längst ner på sidan och klicka på "Skolpersonal", finns mycket intressant och roligt för både pedagog och elev. Titta gärna på det material som är bra att ladda ner.

www.trafikforlivet.nu

Göteborgs Stad har ett gediget material för ett långsiktigt arbete med trafik i skolan. Missa inte ungdomssidan www.mopeden.nu

www.trafiksakraskolan.se

Malmö Stads trafikwebb. Mycket för alla åldrar, även information till pedagogerna.

www.ntf.se

har en innehållsrik sida, där det lönar sig att titta runt. Tips är shopen med bra material och musik. Kika gärna efter Bältdjuret Buddy. Gå gärna in på den lokala sidan www.ntf.se/orebro

www.ncff.nu

på hemmaplan har vi initiativtagarna till "Gå och cykla till skolan", de har också mycket information om "Vandrande skolbussar".

www.malmo.se

Malmö stad har ett trevligt arbetsmaterial för F-3 – miljö och hållbarhet/hållbar stads och trafikmiljö/hållbar trafikmiljö/vänlig väg till skolan.

www.paegnaben.se

ännu mer pedagogiskt material från Göteborg.

www.trafikverket.se/ddd

För de äldre eleverna och deras pedagoger finns Trafikverkets sajt "Don't drink and drive". Här finns bland annat fakta och kostnadsfritt skolmaterial för dialog och reflektion om alkohol i trafiken.

www.cykelhjaltarna.se

Konkreta förslag på hur skolan inspirerar eleverna att cykla mer. Eleverna har även möjlighet att bli "cykelhjältar".

Tips och hjälp

- Teknik- och miljöpedagogerna kan hjälpa din skola med att komma igång med Trafikdiplomeringen, Trafiken i praktiken och Grön Flagg.
Se www.orebro.se/hallbarutvecklingiskolan
- Låna skolcyklar. Gratis utkörning/hämtning. Ring 019-21 19 09
- Bilkåristerna
- Cykelfrämjandet
- NTF